



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิภาพของหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ในการให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการชาวไทย

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน และในกรณีที่คำตอบเป็นอื่นๆ โปรดกรณาระบุคำตอบลงในแบบสอบถามด้วย และขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
 1. ชาย
 2. หญิง
2. อายุ..... ปี
3. อาชีพ
 1. รับราชการ
 2. พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 3. ธุรกิจส่วนตัว
 4. นักเรียน นิสิต นักศึกษา
 5. พนักงานบริษัทเอกชน
 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. ระดับการศึกษา
 1. ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6
 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3)
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6)
 4. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
 5. ปริญญาตรี
 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. สถานภาพ
 1. โสด
 2. สมรส
6. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในจังหวัดใด.....
7. ท่านเคยมาหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ก่อนหรือไม่?
 1. เคย
 2. ไม่เคย

ถ้าเคยท่านมาแล้ว.....ครั้ง

8. ท่านมาหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้กับ
1. มาคนเดียว
 2. กลุ่มเพื่อน
 3. กลุ่มครอบครัว
 4. สถาบันการศึกษา
 5. บริษัททัวร์
 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....
9. ท่านใช้เวลาอยู่ในหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ประมาณ..... ชั่วโมง
10. ยานพาหนะที่ท่านใช้ในการเดินทางมาหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่
1. รถยนต์ส่วนตัว
 2. รถโดยสารประจำทาง
 3. รถสองแถว
 4. รถของสถาบัน
 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....
11. วัตถุประสงค์หลักในการที่ท่านมาหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. เพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่
 2. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ/ท่องเที่ยว
 3. อื่นๆ โปรดระบุ.....
12. ถ้ามีโอกาส ท่านคิดว่าจะกลับมาหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่แห่งนี้อีกหรือไม่?
1. มา เพราะ.....
 2. ไม่มา เพราะ.....
 3. ไม่แน่ใจ เพราะ.....

ตอนที่ 2 **ความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยที่มีต่อสื่อชนิดต่างๆ ในการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ใช้บริการชาวไทยของหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่**

คำชี้แจง : กรุณาประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของท่านที่มีต่อสื่อชนิดต่างๆ ในหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นว่าเป็นจริงที่สุด

ลำดับที่	ชนิดของสื่อ	ระดับความคิดเห็น และความพึงพอใจ				
		ดีมาก 5	ดี 4	ปานกลาง 3	พอใช้ 2	ควรปรับปรุง 1
1.	ก. ผู้ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว					
	การอำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูล					
	การแสดงความยินดีต้อนรับ					
3.	มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ					
1.	ข. วิทยากร					
	ลักษณะบุคลิกภาพ					
	ความสามารถในการให้ความรู้แก่ผู้มาใช้บริการ					
3.	ความสามารถในการตอบข้อซักถาม					
1.	ค. แผ่นพับ					
	มีสีสันสวยงาม					
	มีความน่าดึงดูดใจให้อ่าน					
3.	มีการวางรูปภาพและข้อความที่เหมาะสม					
1.	ง. สัญลักษณ์(ปุ่มกด)					
	เมื่อกดปุ่มแล้วมีแสงไฟที่มองเห็นชัดเจน					

ลำดับที่	ชนิดของสื่อ	ระดับความคิดเห็น และความพึงพอใจ				
		ดีมาก 5	ดี 4	ปานกลาง 3	พอใช้ 2	ควรปรับปรุง 1
1.	จ. ภาพแสดง บอกถึงประวัติศาสตร์ความเป็น มาของเมืองเชียงใหม่					
2.	ให้ความรู้ในเรื่องวัฒนธรรม ของเมืองเชียงใหม่					
3.	ลักษณะภาพขาว-ดำ					
4.	ลักษณะภาพภาพสี					
1.	ฉ. นิทรรศการ การจัดนิทรรศการอยู่ในที่ เหมาะสม					
2.	นิทรรศการมีความดึงดูดใจให้ อยากเข้าชม					
3.	นิทรรศการให้ความรู้ด้าน ประวัติศาสตร์และศิลปวัฒน ธรรมเมืองเชียงใหม่					
1.	ข. วิดีทัศน์ ความคมชัดของภาพ					
2.	เนื้อหาสามารถสื่อความหมาย ให้เข้าใจในเรื่องประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมเมือง เชียงใหม่					
3.	ระยะเวลาในการนำเสนอ					
1.	ซ. คอมพิวเตอร์ ความรวดเร็วและรวดเร็วในการ ค้นหาข้อมูลได้ตามต้องการ					
2.	มีการนำเสนอเนื้อหาและข้อมูล ที่ชัดเจน					

ตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิภาพของสื่อตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการชาวไทยในหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

1. ท่านคิดว่าสื่อใดที่มีประสิทธิภาพทำให้ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ และ ศิลปวัฒนธรรมของหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ได้ดีมากน้อยเพียงใด (โปรดระบุโดยใช้เครื่องหมาย ✓ เฉพาะสื่อที่ท่านใช้เท่านั้น)

ชนิดของสื่อ	ให้ความรู้ ความเข้าใจ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. ผู้ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว			
2. วิทยากร			
3. แผ่นพับ			
4. สัญลักษณ์ (ปุ่มกด)			
5. ภาพแสดง			
6. นิทรรศการ			
7. วิดีทัศน์			
8. คอมพิวเตอร์			

2. เมื่อท่านได้อ่าน หรือ ได้รับความรู้จากสื่อที่มีอยู่ในหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้แล้ว ท่านได้รับทราบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมดีขึ้นหรือไม่?

1. ไม่ดีขึ้น/รู้เท่าเดิมอย่างที่เคยรู้มา
 2. รู้ปานกลาง
 3. รู้มากขึ้น

3. สื่อที่ท่านต้องการให้หอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อสร้างประสิทธิภาพและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริการชาวไทย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ผู้ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว
 2. วิทยากร
 3. แผ่นพับ
 4. สัญลักษณ์ (ปุ่มกด)
 5. ภาพแสดง
 6. นิทรรศการ
 7. วิดีทัศน์
 8. คอมพิวเตอร์

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสื่อ

ต่าง ๆ

.....

.....

ภาคผนวก ข

ข้อมูลสถานที่ทำการศึกษา หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

ประวัติความเป็นมาของหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

ความเป็นมาของพื้นที่ตั้ง

1. จากพื้นที่ระตือเมืองเป็นหอคำ

จากหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์คือเจดีย์วัดระตือเมือง ประกอบกับระบบความคิดของการสร้างบ้านเมืองสมัยพญามังราย (ประสูติ ประมาณ พ.ศ.1781-1782 สวรรคตประมาณ พ.ศ.1854-1860) ที่ถือคติจักรวาล และความมีชีวิตของเมือง กำหนดให้ศูนย์กลางของเมืองเป็นพื้นที่ระตือเมือง ดังเช่นการสร้างเมืองเชียงทรายเมื่อ พ.ศ.1805 ได้ถือคอดอยหอมทอง (อ่านดอยตอง) เป็นระตือเมือง ทำให้สันนิษฐานได้ว่า พื้นที่กลางเวียงเชียงใหม่ที่วัดระตือเมืองข้างอาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ หลังเดิมเป็นพื้นที่ระตือเมืองของเมืองเชียงใหม่

จากหลักฐานสมัยใหม่ประเภทโฉนดที่ดิน บริเวณที่ตั้งศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่หลังเดิมดังกล่าวเป็นที่ตั้งคุ้มกลางเวียงหรือหอคำหรือคุ้มหลวงสมัยพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงษ์ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 6 (พ.ศ.2399-2413) หรือที่รู้จักกันในนาม “เจ้าชีวิตฮ้าว” เป็นหลักฐานยืนยันว่าพื้นที่ระตือเมืองจึงได้ถูกใช้เป็นศูนย์กลางการปกครองสมัยนั้นด้วยเพราะธรรมเนียมการปกครองแต่เดิมใช้คุ้มหลวงหรือหอคำที่อยู่ของเจ้าหลวงเป็นศูนย์กลางการบริหารบ้านเมือง

จากหอคำเป็นศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ

เมื่อพระเจ้ากาวิโรรสสุริยวงษ์พิราลัยใน พ.ศ. 2413 พื้นที่นี้ตกเป็นมรดกของเจ้าแม่เทพไกรสรหรือเจ้าแม่ทิพเกสร พระธิดาของพระองค์ที่เกิดจากแม่อุสาห์

เจ้าแม่เทพไกรสรได้สมรสกับเจ้าอุปราชอินทนนท์ ราชบุตรของเจ้าราชวงศ์มหาพรหมคำคง ต่อมาในพ.ศ.2416 เจ้าอุปราชอินทนนท์ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอินทวิชยานนท์เจ้านครเชียงใหม่ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 7 (พ.ศ.2413-2440) โดยได้รับการเลื่อนฐานันดรเป็นพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เมื่อ พ.ศ.2424

ปี พ.ศ.2413 เจ้าอินทวิชยานนท์ ให้รื้อหอคำของพระเจ้ากาวิโลรสฯไปสร้างวิหารหลวง วัดกิตติ (ปัจจุบันเหลือเฉพาะเจดีย์อยู่ในบริเวณโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่) และพ.ศ.2420 ให้รื้อห้องพระโรงของพระเจ้ากาวิโลรสฯไปสร้างวิหารวัดแสนฝาง

พระเจ้าอินทวิชยานนท์ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 7 มีทายาท 11 คน ที่สำคัญคือคนที่ 5 เจ้าน้อยสุริยະ (เกิดจากแม่เจ้ารินคำ) ต่อมาได้เป็นเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 8 (พ.ศ.2444-2452) คนที่ 6 เจ้าแก้ว (เกิดจากหม่อมเขียว) ต่อมาเป็นเจ้าแก้วนวรรฐเจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 9 (พ.ศ.2452-2482) และคนที่ 11 คือเจ้าหญิงดารารัศมี (เกิดจากเจ้าแม่เทพไกรสร) ต่อมาเป็นพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ในรัชกาลที่ 5

เมื่อครั้งพระยาศรีสทเทพ (เส็ง วิริยศิริ) ปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย ในรัชกาลที่ 5 มาจัดราชการมณฑลพายัพ เมื่อ พ.ศ.2442 (รศ.118) เจ้าอุปราชสุริยະ (ต่อมาคือเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์) และพระราชชายาเจ้าหญิงดารารัศมีได้ทูลเกล้าฯขอร้องที่คุ้มหลวงกลางเวียงเนื้อที่ 9 ไร่ 2 งาน 44 วา

ในต้นรัชกาลที่ 6 รัฐบาลสยามได้ใช้พื้นที่ดังกล่าวสร้างอาคารรูปทรงตะวันตกแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2467 ใช้เป็นที่ทำการของทางราชการสมัยใหม่ที่ให้ข้าราชการต้องทำงานที่ Office แบบตะวันตกโดยใช้เป็นที่บริหารราชการมณฑลพายัพ (พ.ศ.2442-2476) เรียกชื่อทางการว่าศาลารัฐบาลมณฑลพายัพ โดยชาวบ้านร่วมสมัยเรียกว่าที่ทำการเจ้าสนามหลวง

จนถึง พ.ศ. 2476 เมื่อยกเลิกระบบมณฑลเทศาภิบาลก็ใช้เป็นศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่สืบมาจนถึง พ.ศ.2527 จึงย้ายที่ทำการไปศูนย์ราชการแห่งใหม่ด้านทิศเหนือของเมือง

ความเป็นมาของโครงการหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

เมื่อข่าวการย้ายศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ จากบริเวณกลางเวียงไปทางด้านเหนือของเมืองเป็นที่รับรู้ของคนจำนวนหนึ่ง ในสมัยนายชัยยา พูนศิริวงศ์ (พ.ศ.2476-2534) ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (คต.2524-กย.2530) กลุ่มนักวิชาการในเชียงใหม่ที่รวมตัวเป็นองค์กร 3 กลุ่มตามวิชาชีพและความสนใจ คือ (1) กลุ่มศิลปินล้านนา เช่น วิสูตร เจริญพร วันเจริญ จำประคัง กมล สงัด เทพศิริ สุขโสภา พิศาล ปฐม ฯลฯ (2) ชมรมล้านนาคติ เช่น ไกรศรี นิมมานเหมินท์ (พ.ศ.2455-2535) ทิว วิชัยทัตตะ (พ.ศ.2460-2539) ฮันส์ เพนซ์ (พ.ศ.2480-ปัจจุบัน) (3) คณะกรรมการล้านนา สมาคมสถาปนิกสยามฯ (เริ่ม 2526) เช่น องอาจ รัชเวทย์ สามารถ สิริเวชพันธ์ ฯลฯ ได้เสนอความคิดให้ใช้พื้นที่ศูนย์ราชการแห่งเดิมเป็นพื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรม ครั้งแรกเสนอใช้พื้นที่เรือนจำจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เพราะเชื่อถ้อยกันว่าบริเวณเรือนจำเคยเป็นที่ตั้งหอคำสมัยราชวงศ์มังราย

ช่วงดังกล่าวได้มีความเคลื่อนไหวด้านศิลปวัฒนธรรมในเชียงใหม่ก็คึกคัก เช่น การปรับพื้นที่หน้าอาคารศาลากลางจังหวัดเป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ ใน พ.ศ.2536 หน่วยศิลปากรที่ 4 กรมศิลปากรได้ขุดค้นและบูรณะเวียงโบราณ เช่น เวียงกุมกาม เวียงท่ากาน ฯลฯ ใน พ.ศ.2527-28 กรมการศาสนา สมาคมสถาปนิกสยามฯ ได้จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่องนครเชียงใหม่: อดีต ปัจจุบัน อนาคต ใน พ.ศ.2528 การรื้อประตูท่าแพสร้างใหม่ตามหลักฐานภาพถ่ายใน พ.ศ.2528-29

เมื่อนายชัยยา พูนศิริวงศ์ ได้ย้ายเป็นอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในปี พ.ศ.2530 กระทรวงมหาดไทยก็ส่ง นายไพรัตน์ เดชะรินทร์ (พ.ศ.2480-2534) ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.2430-2534) มาสานต่อนโยบายอนุรักษ์และพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์ได้มีการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา คือบริษัททูลุส เบอร์เกอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล อิงค์มาศึกษาเพื่อวางแผนปฏิบัติการเงินโยบายนับด้วยงบประมาณ 13,134,285 บาท ทำให้มีแนวคิดในการสร้างเมืองใหม่ขึ้นเพื่อรักษาเมืองเก่าให้มีชีวิตต่อไป

ในช่วงดังกล่าวชมรมล้านนาคดีเสนอให้มีการตรวจสอบวันเกิดของเมืองเชียงใหม่ เพื่อเตรียมการสมโภชเมือง จึงได้เกิดคณะกรรมการสอบค้นดวงเมืองและสอบค้นตำนานเมืองเชียงใหม่ขึ้น ขณะเดียวกัน กลุ่มศิลปินล้านนาและศิรัชัย นฤมิตรราชการก็ได้เสนอโครงการใช้อาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่หลังเดิมเป็นหอศิลป์แต่ยังไม่ทันได้ดำเนินการใดๆ นายไพรัตน์ เดชะรินทร์ (พ.ศ.2480-2534) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ.2430-2534) และคณะร่วมเดินทางไปยุโรปโดยเลาด้าแอร์ก็ประสบอุบัติเหตุทางอากาศในคืนวันที่ 26 พ.ค. 2534

ความคืบหน้าขั้นที่ 1

การใช้พื้นที่ดังกล่าว เพื่องานทางศิลปวัฒนธรรมเริ่มเป็นความจริงมากขึ้นในสมัยผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่คนต่อมาคือ นายชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์ (พ.ศ.2534-2536) เมื่อสำนักพัฒนาเมือง กระทรวงมหาดไทย เทศบาลนครเชียงใหม่ (สมัยนายวรกร ตันตราพันธ์เป็นนายกเทศมนตรี) และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ร่วมกันเสนอโครงการภายใต้แผนงานเงินกู้เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว จากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โฟ้นทะเลประเทศญี่ปุ่น (OECF.) และได้รับอนุมัติ 10 โครงการรวมเป็นเงินประมาณ 250,108,176 บาท

หนึ่งในโครงการที่อนุมัติ คือ โครงการปรับปรุงศาลากลางหลังเดิมเป็นหอศิลปกรรมวัฒนธรรมล้านนามืองเชียงใหม่ อนุมัติในวงเงิน 68,036,160 บาท

30 กันยายน 2536 จังหวัดเชียงใหม่แต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดตั้งหอศิลปกรรมวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่และพัฒนากลุ่มโบราณสถาน วัดสะคือเมือง เพื่อร่วมเฉลิมฉลอง 700 ปีนครเชียงใหม่” มีผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่เป็นประธานที่ปรึกษา ศิริชัย นฤมิตรราชการเป็นประธาน สรัสวดี อ๋องสกุลและสุรพล ดำริห์กุลเป็นรองประธาน นางสาวเหมยอิง อมรวงูร์ปลัดเทศบาล

นครเชียงใหม่เป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการ เช่น ศิริชัย หงษ์วิทยากร เขมชาติ เทพไชย (หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ 4) ฯลฯ

คณะกรรมการชุดดังกล่าวได้ประชุมกันในช่วง พ.ศ.2536 จำนวน 10 ครั้ง มีมติสำคัญดังนี้

1. ปรับปรุงศาลากลางหลังเดิมเป็นหอศิลปกรรมวัฒนธรรมประจำเมืองเชียงใหม่
2. ปรับปรุงอาคารด้านหลังศาลากลางหลังเดิมให้เข้ากับอาคารศาลากลาง
3. ปรับปรุงบริเวณวัดสะดือเมือง สร้างวิหารหลวงพ่อบุญและเรือหอประมุขติโลกราช
4. บริเวณบ้านพักอัยการด้านหลังศาลากลางหลังเดิมจะปรับปรุงเป็นสถานที่จอดรถ
5. บริเวณศาลแขวงจังหวัดเชียงใหม่ หากมีการย้ายรั้วด้านหน้าของศาลเข้าไปชิดอาคารศาลเข้าไปชิดอาคารศาลจะเปิดเป็นบริเวณรับกับบริเวณช่วงหน้าอนุสาวรีย์สามกษัตริย์
6. ปรับภูมิทัศน์บริเวณดังกล่าวเกิดเป็นพื้นที่โล่งของเมืองเรียกว่า ช่วงพญามังรายหรือช่วงมังราย

10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 เทศบาลนครเชียงใหม่แต่งตั้งคณะกรรมการร่าง TOR. (Term of Reference) มีนายศิริชัย นฤมิตรเรขการเป็นประธานได้กำหนดแนวทางในร่าง TOR. ของหอศิลปวัฒนธรรมล้านนาไว้ดังนี้

1. รวบรวมและจัดแสดงงานศิลปกรรม ประติมากรรม หัตถกรรมล้านนา
2. จัดแสดงนิทรรศการประวัติศาสตร์ รวมถึงศิลปวัฒนธรรมและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนาในอดีต ปัจจุบันและแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต
3. จัดตั้งอำนวยความสะดวกและบริการแก่นักท่องเที่ยว
4. การแสดงแสงเสียงในโอกาสสำคัญ

คณะกรรมการร่าง TOR. ได้นำร่างดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการจัดตั้งหอศิลปวัฒนธรรมและพัฒนากลุ่มโบราณสถานวัดสะดือเมือง เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2536 ที่ประชุมมีมติให้แก้ไขเป็นดังนี้

1. แก้ไขชื่อจากหอศิลปวัฒนธรรมล้านนาเมืองเชียงใหม่ เป็นหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่
2. รวบรวมและจัดแสดงงานศิลปกรรมและวัฒนธรรมวัดอุของเชียงใหม่
3. จัดแสดงนิทรรศการประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และความเจริญรุ่งเรืองของเมืองเชียงใหม่ในอดีต ปัจจุบันและแนวโน้มการพัฒนาในอนาคต
4. จัดนาฏศิลป์และการแสดงอื่นๆ ทางวัฒนธรรม
5. จัดตั้งอำนวยความสะดวกและการบริการแก่นักท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ

ในสมัย นายวีระชัย แนวนุญเนียร มาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (2536-2539) เป็นช่วงสำคัญของการเตรียมงานสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี ทิว วิชัยขัทคะ (2460-2539) และผู้เขียนได้พยายามเสนอความเห็นทั้งในที่ประชุมและบทความให้เร่งรัดโครงการปรับปรุงศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่เป็นหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ให้ทันงานสมโภชเชียงใหม่ 700 ปีใน 12 เมษายน 2539 เพราะช่วง 2537 ไม่มีความคืบหน้าใดๆ เพื่อการปรับปรุงศาลากลาง(เดิม)เลย แต่กลับมีความเคลื่อนไหวของคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อสร้างหอศิลป์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งประสบผลสำเร็จโดยได้รับการสนับสนุนจากนายชวน หลีกภัย ครั้งเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก (2536) เกิดเป็นอาคารหอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม (Art Museum) ในเวลาต่อมา ทำให้เชียงใหม่มีพื้นที่แสดงงานศิลปะสมัยใหม่อย่างเด่นชัดขึ้น

ความคืบหน้า ขั้นที่ 2

ช่วง พ.ศ. 2538 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาเมืองเชียงใหม่ มีรองผู้ว่าการฝ่ายบริหารการท่องเที่ยวเป็นประธานกรรมการ กรรมการประกอบด้วยผู้อำนวยการสำนักงานช่างเทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้แทนจากส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่นกรมการปกครอง ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ หัวหน้างานท้องถิ่นปกครองจังหวัด ผู้แทนเทศบาลนครเชียงใหม่ พนักงานส่งเสริมการลงทุน มีสันติ แสงเจริญเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดังกล่าวได้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา คือบริษัทมรดกโลก ดำเนินการศึกษาตาม TOR ที่กำหนดและประมาณราคา

คณะทำงานของบริษัทมรดกโลกนำโดยพิสิฐ เจริญวงศ์ มีคณะที่ปรึกษาประกอบด้วย (1) สถาปนิกคือ ประสงค์ เอี่ยมอนันท์ สามารถ สิริเวชพันธ์ สุพล ปวรจารย์ (2) นักประวัติศาสตร์คือ สมโชค อ่องสกุล (3) วิศวกรคือ อวยพร บัวใบและหิ้น ชนสุด (4) มัณฑนากรคือเครือพันธุ์ ปวรจารย์ โดยมีพลกฤษณ์ เข้มกลิ่นทำหน้าที่ประสานงานคณะทำงานในกรุงเทพและเชียงใหม่

ต้นปี พ.ศ. 2539 บริษัทมรดกโลกได้เสนอเอกสารโครงการศึกษางานสำรวจและออกแบบโครงการปรับปรุงศาลากลาง (เดิม) เป็นหอศิลป์วัฒนธรรมล้านนา เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเสนอประมาณราคาตามแผนทั้งโครงการเป็นเงิน 62,980,454 บาท

แนวคิดของบริษัทมรดกโลกที่เสนอมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้เป็นศูนย์แสดงงานศิลปะและวัฒนธรรมทุกสาขา มีทั้งการแสดงถาวรและการแสดงชั่วคราวตามเทศกาลหรือโอกาสพิเศษ
2. จัดให้มีการแสดงและนิทรรศการทั้งกลางแจ้งและในอาคาร
3. จัดให้มีการละเล่น

4. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางสารสนเทศเบื้องต้น แนะนำประวัติความเป็นมาของเมืองเชียงใหม่และความสำคัญของอาคาร โครงการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง

5. เพื่อจัดให้เป็นศูนย์ข้อมูล Interpretive Center จัดแสดงประวัติความเป็นมาของเมืองเชียงใหม่ และแหล่งข้อมูลในการศึกษาศิลปวัฒนธรรมล้านนา แสดงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมล้านนา

6. เป็นศูนย์ที่ให้ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนาแบบเร่งด่วน สำหรับผู้เข้าชมที่มีเวลาน้อยโดยสรุปแหล่งท่องเที่ยวสำคัญเป็นพื้นฐานสำหรับสร้างความเข้าใจก่อนไปชมสถานที่จริง การใช้สอยอาคารในพื้นที่ขณะนั้นถือว่ามี 3 อาคารดังนี้

1. อาคารศาลากลางจังหวัด(เดิม)ออกแบบให้เป็น Interpretive Center แสดงนิทรรศการและกิจกรรมต่างๆ คือ ประชาสัมพันธ์ ข่ายบัตร แนะนำศิลปวัฒนธรรมล้านนา ประวัติศาสตร์ โลงชาติพันธุ์ วัฒนธรรมจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ห้องสมุด นิทรรศกาลหมุนเวียน ห้องเก็บของ ห้องน้ำ ฯลฯ

2. หอประชุมติโลกราช ซึ่งเดิมตามแผนให้รื้อออก แต่ถ้าไม่รื้อออกก็ให้จัดกิจกรรมการละเล่น(Performing art) แบ่งเป็นส่วนต่างๆคือ ห้องแสดงทางวัฒนธรรม เวที ห้องจัดฉาก ห้องเตรียมการแสดง ห้องน้ำ

3. อาคารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหลังเดิม ถ้าขอใช้ได้ก็ออกแบบให้เป็นสำนักงานโครงการแบ่งเป็นสำนักงานโครงการหอศิลปวัฒนธรรมล้านนา ห้องเก็บของ ห้องช่างเทคนิค ห้องเครื่องไฟฟ้า

ข้อพึงสังเกตช่วงที่คิดนั้นคือภาวะเศรษฐกิจของประเทศเติบโตเต็มที่ แนวคิดจึงเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อหาของเพื่อการจัดแสดง แต่ละห้องจึงต้องมีหน่วยงานของจำนวนมาก

ความคืบหน้า ขั้นที่ 3

การดำเนินงานตามโครงการจริงได้เริ่มต้นหลังการสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี ในสมัยพลอากาศสุวรรณรัตน์ ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่(ตค.2539-มค.2541) โดยเทศบาลนครเชียงใหม่ยุคนวรัฐพัฒนาเป็นต้นเรื่อง เปิดประมูลหลายรอบในที่สุดห้างหุ้นส่วนจำกัดคอลลกต ได้เป็นผู้ดำเนินการตามสัญญาลงวันที่ 2 กันยายน 2540 กำหนดเสร็จตามสัญญาครั้งแรกมิถุนายน 2542 และต่ออายุสัญญาเป็น 13 เมษายน 25423 ในวงเงิน 65,990,000 บาท โดยได้เงินจาก(1) โครงการเงินกู้ของOECD ร้อยละ 69 จำนวนเงิน 45,533,100 บาท (2) เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินจำนวนเงิน 15,184,100 บาท (3) เงินเทศบาลนครเชียงใหม่สมทบจำนวนเงิน 5,272,800 บาทรวมภาษีมูลค่าเพิ่มอีก 4,317,102.82 บาท

ห้างหุ้นส่วนจำกัดคอลลกตมีสำนักงานที่ 1/1-2 ถนนคันขาม 2 ซอยข้างโรงเรียนกาวิละนา โดยอาณัติ ประกอบกิจ มีปานเทพ วิริยานนท์เป็นผู้จัดการโครงการและวิศวกรโครงการ กรกช พงษ์คำพงษ์คำพรรณ รองผู้จัดการ อุดม สกุลพานิชย์เป็นสถาปนิกโครงการ สุเทพ วิริยะบุศย์เป็นสถาปนิกตกแต่ง นภัทร บุญเฉลียวเป็นผู้ควบคุมงานด้านศิลปกรรม

การดำเนินการของห้างหุ้นส่วนจำกัดคอลลกต ได้ปรับปรุงเฉพาะอาคารศาลากลางหลังเดิม ตามแบบของบริษัทมรดกโลก ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาคารหอประชุมติโลกราช และอาคาร อบจ. แต่ได้เพิ่มเติมอาคารห้องน้ำ ส่วนนอกอาคารเพราะเกรงห้องน้ำภายในอาคารไม่สามารถรับคนจำนวนมากได้ โดยทำห้องน้ำส่วนเฉพาะคนพิการด้วย และได้รื้ออาคาร 2 ชั้นที่อยู่หลังเจดีย์สี่คือเมืองออก

ช่วง พ.ศ. 2542 การปรับปรุงอาคารศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่เกือบเสร็จสิ้นตามกำหนด ปรากฏโฉมโดดเด่น มีแขกขอเข้าชมเป็นระยะ กรมมาธิการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้ประกาศให้รางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นด้านอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2542 แก่เทศบาลนครเชียงใหม่ และบริษัทมรดกโลก ในฐานะองค์กรดีเด่นส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม

ช่วงนี้คณะกรรมการตรวจรับงานประกอบด้วยไชยวัฒน์ ชำรงศรีสุขปลัดเทศบาลเป็นประธานกรรมการประกอบด้วยไพฑูรย์ คล้ายอ่องรองปลัดเทศบาล สมพงษ์ เกลี้ยงสะอาด ผอ.สำนักงานช่าง สมชาย ณ นครพนม ผอ.สำนักโบราณคดี สามารถ อินทราสี ผอ.น.กองโยธา จิตเสน ไชยนาม ผอ.กองควบคุมการก่อสร้าง สุวิทย์ ศิริไกรวัฒนาวงศ์ รักษาการ หน. ฝ่ายผังเมือง ทรงวุฒิ เชิญขวัญศรี รักษาการหน.ฝ่ายสถาปัตยกรรม ทีมผู้ควบคุมงานมีเสน่ห์ จันทราพิพัฒน์หัวหน้างานออกแบบสถาปัตยกรรมเป็นหัวหน้า

ความคืบหน้า ขั้นที่ 4

19 พ.ศ.2541 เทศบาลนครเชียงใหม่ยุคนายไชยวัฒน์ ชำรงศรีสุขเป็นปลัดเทศบาลเริ่มกำหนด TOR. เพื่อให้จัดห้องแสดงภายในอาคารหอศิลป์วัฒนธรรม และในธันวาคม 2542 ก็ประกาศให้ผู้สนใจเสนอโครงการเข้าประกวดราคา

11 พ.ศ.2542 เทศบาลนครเชียงใหม่ตกลงว่าจ้างบริษัท City Neon Display & Construction (Thailand) เป็นบริษัทที่ปรึกษาในการจัดห้องแสดงภายในหอศิลป์วัฒนธรรม โดยลงนามในสัญญาเมื่อ 5 เมษายน 2542 ระยะเวลา 4 เดือน วงเงิน 700,000 บาท

บริษัท City Neon นำโดยสุกิจ ทรัพย์เพิ่มพูน มีคณะที่ปรึกษาทางวิชาการประกอบด้วย

- (1) สุเทพ สุนทรเกตุช (2) ศิริชัย นฤมิตรเรขการ (3) มณี พยอมยงค์ (4) สรัสวดี อ๋องสกุล (5) มรว. รุจยา อากาศ (6) สมโชติ อ๋องสกุล (7) มล.สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ (8) สมปอง เพ็งจันทร์ (9) วรสิทธิ์ บุญยสุรัตน์ (10) สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (11) จินตนา มัชฌมบุรุษ (12) ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์

(13) ปราณี วงศ์จรัส (14) ชัชวาล ทองดีเลิศและทีมงานNGO (15) อุดม ธราวิจิตรกุล (16) สุพจน์ จิตต์ทอง ฯลฯ โดยมีจุลทัศน์ กิตติบุตรเป็นที่ปรึกษาอาวุโส สมโชค ฮ่องสกุลเป็นผู้ประสานงานฝ่ายวิชาการและ “คุณน้อง” บริษัท City Neon ประสานงานทั่วไป

แนวคิดหลักของการจัดแสดงที่บริษัทที่ปรึกษาเสนอต่อเทศบาลนครเชียงใหม่ หลังจากการระดมความคิดจากคณะที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการ คือ

1. จัดทำให้เป็น INTERPRETIVE CENTRE ทำหน้าที่ในการตีความหมายสถานที่ในแง่ใหม่ซึ่งแตกต่างจากที่ผู้มาเยือนคุ้นเคย และหวังว่าผู้มาเยือนจะมีความเข้าใจใหม่ในทางที่ดีทำให้เขารู้จักและหวงแหนสถานที่นั้นๆ มากกว่าแต่ก่อน

2. Theme หลักในการนำเสนอคือ Chiangmai , City of the Golden Land

3. การใช้พื้นที่อาคารแบ่งเป็น 2 ส่วน

3.1 ส่วนหน้าเป็นอาคารเดิม 2 ชั้น ใช้เป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร

3.2 ส่วนหลังเป็นอาคารต่อเติม 2 ชั้น โอบช่วงภายในนั้นใช้เป็นอาคารกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม นิทรรศการหมุนเวียน ห้องประชุม ห้องอาหาร เครื่องดื่ม ห้องจำหน่ายของที่ระลึก และที่ทำงานของเจ้าหน้าที่

4. เนื้อหาการจัดแสดงถาวร แบ่งเป็น 3 ระดับคือ

4.1 ระดับเมือง เน้นตัวเวียงในระบบความเชื่อ ศูนย์กลางของเมือง การค้า พุทธศาสนา

4.2 ระดับบ้าน เน้นความสัมพันธ์ภาคชนบท ทั้งที่ราบและบนดอย

4.3 ระดับภูมิภาค เน้นความสัมพันธ์อาณาจักรข้างเคียง

5. พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร ชั้นที่ 1 มีดังนี้ (1) ห้องต้อนรับและประชาสัมพันธ์ เรียกภาษาเมืองว่าห้องฮับต้อนรับหรือตู้แขกขวัญ (2) ห้อง วิจิตรทัศน์ เรียกชื่อให้เป็นภาษาเมือง ว่าห้องช่วงแขกแก้ว (3) ห้องก่อนจะเป็นเมืองเชียงใหม่ (4) ห้องอารยธรรม 2 ลุ่มน้ำ (5) ห้องความคิดความเชื่อในการสร้างเมือง (6) ห้องชัยภูมิเมือง (7) ห้องการสร้างเมืองเชียงใหม่ (8) ห้องประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อของเมือง (9) ห้องความสัมพันธ์เมืองเชียงใหม่กับภูมิภาค (10) ห้องการค้าและการปกครอง (11) ห้องเชียงใหม่ในช่วง 100 ปี (12) ห้องแสดงสิ่งคิงามที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่

พื้นที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร ชั้นที่ 2 ประกอบด้วย (1) ห้องประวัติอาคาร (2) ห้องเจ้าหลวงเชียงใหม่ (3) ห้องวิถีชีวิตสองฝั่งแม่น้ำปิง (4) ห้องวิถีชีวิตในเมือง (5) ห้องวิถีชีวิตในพื้นที่ราบ (6) ห้องภูมิปัญญา (7) ห้องสังคมเกษตรกรรม (8) ส่วนแสดงทางเดินวัวต่าง ไร่ต่าง (9) ห้องวิถีชีวิตบนดอย (10) ห้องรับรองพิเศษ

แนวคิดดังกล่าวปรับเปลี่ยนจากแนวคิดของบริษัทมรดกโลก คือ ไม่เน้นที่การจัดแสดงด้วยของจริงเพราะข้อจำกัดทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2540 เป็นต้นมา

6. การบริหารอาคารจะเป็นองค์กรในกำกับของเทศบาลนครเชียงใหม่ มีคณะกรรมการ ดังนี้

1. คณะกรรมการกิตติมศักดิ์ (Honorary Board) ประกอบด้วยผู้มีเกียรติที่ได้รับการยอมรับนับถือในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ที่สมัครใจในบทบาทด้านการระดมทุน จัดหาเงินบริจาค และเป็นแกนนำระดมความร่วมมือเพื่อจัดตั้ง กองทุนหอวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ โดยไม่คิดค่าตอบแทน

2. คณะกรรมการดำเนินงาน (Administrative Board) มีจำนวนไม่เกิน 7 คนเพื่อควบคุมดูแลการทำงาน มีภารกิจแรกในการสรรหาตัวผู้อำนวยการ (Director) มีอาชีพบริหารงาน คณะกรรมการต้องมีระบบงาน ระบบประชุม ระบบตรวจสอบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการจัดทำรายงานประจำปีไว้เป็นหลักฐาน

3. ผู้อำนวยการ (Director) ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารองค์กร ประสบการณ์อย่างน้อย 10 ปี มีสัญชาติอย่างน้อย 1 ปี มีเงินเดือนประจำ ผู้อำนวยการสามารถจัดจ้างฝ่ายต่างๆ เพื่อดำเนินงานหอวัฒนธรรม โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินงาน

7. โดยเหตุที่ส่วนใหญ่เห็นว่าคำว่า “วัฒนธรรม” ครอบคลุมเนื้อหาสาระของทุกส่วนที่นำเสนอของอาคารนี้จึงเสนอให้เรียกชื่อว่า หอวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ (Chiangmai City Cultural:CCCC)

บริษัท City Neon ได้เสนอความคิดและแบบการจัดแสดงพร้อมประมาณการในฐานะบริษัทที่ปรึกษาต่อเทศบาลนครเชียงใหม่ตามกำหนดเมื่อสิงหาคม 2542

ความคืบหน้า ขั้นที่ 5

ด้วยการปรับเปลี่ยนสภาพการใช้สอยให้งานแสดงด้านศิลปะ ไปอยู่ในอาคารส่วนหลัง ซึ่งสะดวกต่อการเข้าชมมากกว่าอาคารส่วนหน้าและมีการเปลี่ยนชื่อเป็น “หอวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่” แทนคำว่าหอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่าจะตัดงานส่วน “ศิลปะ” ออกไป จึงเกิดความเคลื่อนไหวอีกด้านหนึ่งของผู้สอนศิลปะส่วนหนึ่ง ทั้งในรูปของการเข้าพบ การบันทึก และการลงบทความในหนังสือพิมพ์ จังหวัดเชียงใหม่จึงได้มีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการที่ปรึกษาหอวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ขึ้น เมื่อ 11 เมษายน 2543 มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ด้านศิลปวัฒนธรรมทุกแห่งเป็นกรรมการ ปลัดเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนคณะที่ปรึกษาประกอบด้วยเจ้านายฝ่ายเหนือ นักวิชาการทุกฝ่าย

คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวได้มีการเรียกประชุมกันนัดแรก โดยมีการเชิญคณะที่ปรึกษาเข้าร่วมได้ตกลงให้ใช้ชื่อว่า “หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่” เหมือนดัง TOR ครั้งแรก

ขณะเดียวกันนายประวิทย์ สีหไสถณ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ (12 มค.2541-2544) ได้มีคณะที่ปรึกษาอีกชุดหนึ่งเรียกว่าสภาที่ปรึกษาผู้ว่าราชการจังหวัด ได้มีการประชุมหารือเรื่องพื้นที่รอบอาคารหอวัฒนธรรม เพื่อปรับสภาพให้เหมาะสมขึ้นด้วยแต่ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติ

อีกด้านหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ก็แต่งตั้งคณะทำงานประสานการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ (18 กพ.2543) และคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนแม่บทเชิงกายภาพตามโครงการพัฒนาเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่ ซึ่งผู้เขียนร่วมเป็นคณะทำงานด้วย (27มีค.2543) ได้เสนอให้ปรับปรุงพื้นที่รายรอบอาคารหอวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ตามแผนที่กำหนดไว้ให้ปรากฏในแผนแม่บท และในที่สุดเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ว่าจ้างให้คณะกรรมการธิการล้านนา สมาคมสถาปนิกสยามฯเป็นผู้ศึกษาแนวทางปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตกำแพงเมืองชั้นใน

ความคืบหน้าขั้นที่ 6

มีนาคม 2543 เทศบาลนครเชียงใหม่เปิดประกวดราคาจ้างเหมาปรับปรุงตกแต่งและจัดแสดงนิทรรศการถาวรภายในหอวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ในที่สุดตกลงว่าจ้างห้างหุ้นส่วนจำกัดอลงกตเป็นผู้ดำเนินการให้เสร็จส่วนที่กำหนดภายใน พย.2543 ในวงเงินประมาณ 20 ล้านบาท โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เมษายน 2543 เป็นต้นมา (สิ้นสุด 30 พฤศจิกายน 2543)

งานในขั้นตอนนี้ถือเป็นส่วนแรกของการดำเนินการจัดแสดงนิทรรศการถาวร โดยทำเฉพาะบางห้อง ในวงงบประมาณ 19 ล้านบาท ห้องที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการช่วงแรกมีดังนี้ อาคารส่วนหน้า ชั้นล่าง

(1) ห้องโถงวิดิทัศน์ เรียกชื่อให้เป็นภาษาเมืองว่าห้องช่วงแขกแก้ว (2) ห้องก่อนจะเป็นเมืองเชียงใหม่ (3) ห้องอารยธรรม 2 ลุ่มน้ำ (4) ห้องคติความเชื่อในการสร้างเมือง (5) ห้องชัยภูมิเมือง (6) ห้องการสร้างเมืองเชียงใหม่ (7) ห้องประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อของเมือง (8) ห้องความสัมพันธ์เมืองเชียงใหม่กับภูมิภาค (9) ห้องการค้าและการปกครอง (10) ห้องเชียงใหม่ในช่วง 100 ปี (11) ห้องแสดงสิ่งคิงามที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่

อาคารส่วนหน้า ชั้นบน

(1) ห้องภูมิปัญญา (2) ส่วนทางเดินแสดงวิวต่าง ลาดต่าง (3) ห้องวิถีชีวิตบนภูเขาในการดำเนินงานห้างหุ้นส่วนจำกัดอลงกตเป็น “บริษัทแม่” มี “บริษัทลูก” 2 บริษัทคือบริษัท City Neon นำโดยสุกิจ ทรัพย์เพิ่มพูน และบริษัท MAGENTA DÉCOR นำโดยสุทัศน์ ปิ่นฤทัย โดยมีที่ปรึกษาทางวิชาการแต่ละห้องเป็นผู้เขียนคำอธิบายและหาภาพประกอบดังนี้ สรัสวดี อ่องสกุล เป็นที่ปรึกษาห้องก่อนจะเป็นเมืองเชียงใหม่ ห้องอารยธรรม 2 ลุ่มน้ำ สรัสวดี อ่องสกุลและสมโชคิตี อ่องสกุลเป็นที่ปรึกษาห้องคติความเชื่อในการสร้างเมืองชัยภูมิ การสร้างเมืองเชียงใหม่และประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อของเมือง มรว.รุจยา อากาศ เป็นที่ปรึกษาของห้องความสัมพันธ์ระหว่างเมือง

เชียงใหม่กับภูมิภาค การค้าและการปกครอง สมโชติ อ่องสกุลเป็นที่ปรึกษาห้องเชียงใหม่ในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา มรว.รุจยา อาภากรและมณี พยอมยงค์ เป็นที่ปรึกษาห้องภูมิปัญญาลลนา มณี ประเสริฐนักวิจัยสถาบันวิจัยชาวเขาเป็นที่ปรึกษาห้องวิถีชีวิตบนภูเขา จิระ ประังเขียวอาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นผู้ควบคุมการทำแผนที่ในห้องอารยธรรม 2 กลุ่มน้ำและอุดม รุ่งเรืองศรีเป็นที่ปรึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมล้านนา โดยมีสมโชติ อ่องสกุลเป็นผู้ประสานงานนักวิชาการที่ปรึกษา

คณะทำงานโดยความเห็นชอบของที่ปรึกษา ด้านภาษาและวรรณกรรมล้านนาได้เสนอให้ปรับชื่อห้องต่างๆ ดังกล่าวได้มีเอกลักษณ์ของล้านนาด้วยการใช้ภาษาล้านนา ดังนี้

1. พื้นที่โถงต้อนรับ ประชาสัมพันธ์ จำหน่ายบัตร เรียกว่า “คู่วัญแก้ว”
2. ห้องใช้สรวุภาพรวมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ด้วยวิถีทัศน์ประมาณ 5-7 นาที เรียกว่า “ข้าวแขกแก้ว”
3. ห้องแสดงเรื่องราวก่อนจะเป็นเมืองเชียงใหม่ เรียกว่า “แรกที่อยู่กิน”
4. ห้องแสดงสภาพทางกายภาพสองลุ่มน้ำ เรียกชื่อว่า “อารยธรรมสองลุ่มน้ำ”
5. ห้องแสดงเรื่องคติความเชื่อในการสร้างเมือง เรียกว่า “แปลงบ้านแปลงเมือง”
6. ห้องแสดงเรื่องราวความสัมพันธ์กับภูมิภาค เรียกว่า “บ้านแก้วเมืองขวัญ”
7. ห้องแสดงเรื่องราวเมืองเชียงใหม่ในช่วงร้อยปีที่ผ่านมา เรียกว่า “ร้อยปีล่วงแล้ว”
8. ห้องแสดงสิ่งดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่ เรียกว่า “ริตบ้านร้อยเมือง”
9. ห้องแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับภูมิปัญญาล้านนา เรียกว่า “คำคิดป่าเก่า”
10. ห้องแสดงวิถีชีวิตบนคอย เรียกว่า “ริตรอยบนคอย”

ปัญหาที่เกิดจากการใช้ภาษาล้านนาที่เกิดขึ้น คือ คณะทำงานฝ่ายวิชาการเห็นควรใช้ภาษาเขียนเป็นหลักในการเขียน จึงเขียนคำว่า “คำคิด” โดยปล่อยให้ผู้อ่านที่เข้าใจภาษาล้านนาอ่านว่า “คำกิด” หรือ ภาษาเขียนๆ ว่า “ริตรอย ให้ผู้อ่านที่เข้าใจภาษาอ่านว่า “ฮิตฮอย” เพื่อคงเอกลักษณ์ทางภาษาของล้านนาแต่โดยเหตุที่คณะกรรมการตรวจรับงานเห็นว่าคนที่เข้ามาชมในหอศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่ไม่ทราบหลักภาษาดังกล่าว ดังนั้นน่าจะเขียนเป็นภาษาพูด เช่น คำกิด แทน คำคิด

ภายในเดือนธันวาคม 2543 ส่วนโครงสร้างการจัดแสดงในห้องต่างๆ ดังกล่าวได้ส่วนใหญ่เสร็จแล้วและอยู่ในขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อความที่จัดแสดงเพื่อติดตั้ง โดยทางเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ขยายสัญญาไปถึง 28 กุมภาพันธ์ 2544

9 มีนาคม 2544 คณะกรรมการตรวจงานของเทศบาลนครเชียงใหม่ซึ่งมีปลัดเทศบาลคนปัจจุบันเป็นประธานกำหนดเป็นวันตรวจงานแต่ฝ่าย “บริษัทลูก”ยังไม่พร้อมส่งงาน ขอเลื่อนการส่งเป็น 23 มีนาคม 2544 เพื่อเร่งรัดให้ “บริษัทลูก”แก้ไขรายละเอียดตามคำแนะนำของคณะกรรมการ แต่ก็สามารถดำเนินการแก้ไขได้เพียงบางส่วนดังนั้นเมื่อถึงกำหนด 23 มีนาคม 2544 ห้างหุ้นส่วนตกลงตในฐานะ “บริษัทแม่” ก็ส่งงานที่ต้องรอการแก้ไขอีกบางส่วน จึงต้องถูกปรับเป็นรายวันซึ่งตามระเบียบปรับวันละ 30,000 บาท(จ่ายจริงไม่ถึงแต่เท่าไรไม่ทราบชัดเจนเพราะสองแหล่งตัวเลขไม่ตรงกัน) โดยถูกปรับเป็นเวลา 7-9 วัน (ตัวเลขจริงเท่าไรก็ไม่ยืนยันเพราะสองแหล่งตัวเลขไม่ตรงกัน)

ทุกเรื่องที่เป็นทางการจึงเรียบร้อยภายในต้นเดือนพฤษภาคม 2544 ซึ่งถือว่าเสร็จงานจัดแสดงภายในอาคารระยะที่หนึ่ง ขึ้นต่อไปเทศบาลนครเชียงใหม่ต้องเร่งจัดหางบประมาณเพื่อเปิดให้มีการจัดแสดงภายในอาคารระยะที่สองต่อไป

ความคืบหน้าขั้นที่ 7

ภายในเดือนสิงหาคม 2544 เทศบาลนครเชียงใหม่ยุค “เชียงใหม่คุณธรรม” ได้ดำเนินการเปิดประมูลจ้างเหมาปรับปรุงตกแต่ง และจัดแสดงนิทรรศการถาวรภายในหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ระยะที่ 2 เป็นที่เรียบร้อยโดยได้แก่ห้างหุ้นส่วนจำกัดอลงกต อีกครั้งหนึ่งโดยเริ่มลงนามในสัญญาจ้างเมื่อ 7 กันยายน 2544

การดำเนินงานระยะที่ 1 ห้างหุ้นส่วนจำกัดอลงกต มีทีมงาน “บริษัทลูก” ดำเนินการ 2 บริษัท คือ CITYNEON DISPLAY & CONSTRUCTION (THAILAND) CO.,LTD และบริษัท MAGATA DÉCOR CO.,LTD ประสานงานและคุมงบประมาณ โดยปานเทพ วิริยานนท์

ในการดำเนินงานระยะที่ 2 ห้างหุ้นส่วนจำกัดอลงกตได้ทีมงานใหม่ ได้แก่ BLUE PACIFIC CO., LTD นำโดยประสพสุข โดยมีผู้จัดการคือศิลปชัย อรัญยະนาค และดำเนินการเองทั้งหมด

ทีมงานใหม่ของห้างหุ้นส่วนจำกัดอลงกตคือ BLUE PACIFIC เสนอโครงการเนื้อหาการจัดแสดง และโครงการเนื้อหาสื่อต่างๆ ต่อเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นแผนงานงวดที่ 1 เมื่อ 3 ตุลาคม 2544และเริ่มดำเนินการตั้งแต่นั้นมาจนถึงเมษายน 2545

งานในระยะที่ 2 คือการจัดแสดงนิทรรศการถาวรในหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่จำนวน 6 ห้องซึ่งเป็นบริเวณชั้นที่ 2 ของอาคารคือ (1) ห้องประวัติอาคาร (2) ห้องเจ้าหลวงเชียงใหม่ (3) ห้องชุมชนริมฝั่งแม่น้ำปิง (4) ห้องชีวิตภายในเมือง (5) ห้องพระพุทธศาสนา (6) ห้องสังคมเกษตร แต่ละห้องมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) ห้องประวัติอาคาร

1. แสดงประวัติความเป็นมาของอาคารและแผนที่คาดหวังในอนาคต
2. แสดงเรื่องราวของเจ้าของพื้นที่ ซึ่งตั้งอาคารเป็นการแสดงความคารวะต่อเจ้าของพื้นที่ที่ตั้งอาคาร คือพระเจ้ากาวิโลรส (เจ้าชีวิตอ้าว)

3. แสดงวิวัฒนาการของสถาปัตยกรรม วัสดุก่อสร้าง การก่อสร้างอาคาร

(2) ห้องเจ้าหลวงเชียงใหม่

1. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับล้านนาตั้งแต่สถาปนาเชียงใหม่จนถึงวงศ์เจ้าเจ็ดตน
2. ให้ข้อมูลเรื่องเจ้าหลวงเชียงใหม่เน้นเรื่องวงศ์เจ้าเจ็ดตน
3. ให้ข้อมูลเรื่องบุคคลที่มีความสำคัญที่คนเชียงใหม่ควรรู้จัก
4. ให้ความรู้ถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างเชียงใหม่-สยาม

(3) ห้องชุมชนริมฝั่งแม่น้ำปิง

1. เพื่อแสดงความสำคัญของแม่น้ำปิงต่อวิถีชีวิตของชุมชนริมฝั่ง
2. เพื่อแสดงความหลากหลายของกิจกรรมต่างๆริมฝั่งแม่น้ำปิง
3. แสดงความเป็นอยู่ของกลุ่มชนต่างๆ ที่อยู่ริมแม่น้ำปิง

(4) ห้องชีวิตภายในเมือง

1. แสดงลักษณะและกิจกรรมชุมชนย่านการค้า/ช่าง
2. แสดงลักษณะและกิจกรรมบริเวณชั่วงบ้าน
3. แสดงลักษณะและกิจกรรมในบ้าน
4. แสดงลักษณะและกิจกรรมบริเวณภาคกลางเวียงหน้าวัดพระสิงห์ในอดีต

(5) ห้องพระพุทธศาสนา

1. แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของชาวล้านนาตั้งแต่การนับถือผี จนกระทั่งการเผยแพร่เข้ามาของพุทธศาสนา

2. แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชาวล้านนา อันสะท้อนออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมและประเพณีต่างๆ

(6) ห้องสังคมเกษตร

1. แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของเกษตรกรและธรรมชาติ ตามสภาพภูมิประเทศ
2. แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของน้ำในการเกษตร
3. การเปลี่ยนแปลงของการเกษตรเมื่อตะวันตกเข้ามา

โดยแต่ละห้องมีทีมงานฝ่ายวิชาการเป็นที่ปรึกษาเช่น สมโชค อ่องสกุล เป็นที่ปรึกษาห้องประวัติศาสตร์ สวัสดิ์-สมโชคและเจ้านายฝ่ายเหนือเป็นที่ปรึกษาห้องเจ้าหลวงเชียงใหม่วรลัญจก์ บุญสุรัตน์และรุ่งโรจน์เป็นที่ปรึกษาห้องพุทธศาสนา ราพัฒน์เป็นที่ปรึกษาห้องชีวิตในเมือง ชัชวาล ทองดีเลิศเป็นที่ปรึกษาห้องสังคมเกษตร ฯลฯ

โดยแต่ละห้องมีการปรับปรุงสื่อการนำเสนอตามแนวคิดของ BLUE PACIFIC CO.,LTD ภายใต้งบประมาณที่กำหนดไว้

ความกึ่งหน้าชั้นที่ 8

ต่อมาระหว่างที่บริษัท BLUE PACIFIC ดำเนินงาน ต่อมาในปี 2545 เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ก็ได้เข้าบริหารอาคารและรับบุคลากรเข้าทำงานในอัตราจ้าง ควบคุมโดย สุวารี วงศ์ทองแก้ว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนภายใต้กำกับของนายกเทศมนตรีเทศบาลนครเชียงใหม่ (บุญเลิศ บูรณุปกรณ์) ได้จัดงานแนะนำหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ (Soft Opening) ในวันพุธที่ 10 เมษายน 2545 โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินเปิดหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ โดยเริ่มด้วยการบวงสรวงและสักการะพญามังราย ณ ช่วงอนุสาวรีย์สามกษัตริย์แล้ว จึงนำเข้าแนะนำหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่ ขณะที่ตั้งงานของ BLUE PACIFIC ยังค้างอยู่บางส่วน ซึ่งกว่าจะเสร็จสิ้นตามข้อกำหนดครบถ้วนเดือนพฤษภาคม 2545

บทส่งท้าย

นับเป็นเวลา 2 ทศวรรษที่แนวคิดให้มีหอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่เกิดขึ้น มีผู้คนจำนวนมากไม่น้อยช่วยกันรังสรรค์และสานฝันจนสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม บทความนี้จึงทำหน้าที่เสมือนจดหมายเหตุบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวในฐานะนักประวัติศาสตร์ ผู้มีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องอย่างไรก็ตามยังขาดชื่อคนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้กล่าวถึง โดยเฉพาะ “สล่า” ผู้เป็นช่างฝีมือและแรงงานสำคัญซึ่งปานเทพ วิริยานนท์บันทึกไว้ช่วงควบคุมงานแต่ถูกรื้อห้องทำงานเดิมจนหาสมุดที่จดไม่พบ

ภารกิจสำคัญที่เทศบาลนครเชียงใหม่จำเป็นต้องทำประการแรก คือ ต้องทำให้หอศิลป์วัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่เป็นสมบัติร่วมกันของประชาชนในเชียงใหม่ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมมากกว่าที่คิดกันในปัจจุบัน โดยเฉพาะในรูปแบบอาสาสมัคร ที่จะช่วยในการแนะนำผู้เข้าชม เข้าศึกษาด้วยภาษาต่างๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น ภาษาจีน อินเดียน มาเลเซีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน ฯลฯ เพราะถ้าพึ่งเจ้าหน้าที่ที่จ้างไว้ชั่วคราวไม่มีศักยภาพ

เพียงพอ หากไม่เปิดช่องนี้จะเป็นการปิดกั้นการมีส่วนร่วมของผู้รู้ทางภาษาในเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่เต็มใจอาสาไปอย่างน่าเสียดาย

ประการต่อไป คือ การประสานงานให้พื้นที่โดยรอบมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับหอศิลป์วัฒนธรรม เช่น การปรับปรุงพื้นที่สะดือเมืองเช่นบริเวณวิหารหลวงพ่อบัว ให้เป็นแหล่งโบราณคดีกลางเวียง การปรับปรุงพื้นที่หอประชุมติโลกราชและบ้านพักอัยการ ฯลฯ

ประการสำคัญที่พึงตระหนักคือ พื้นที่ดังกล่าวเป็น “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของเมือง” ผู้ใดคิดกระทำการใดๆ เชิงธุรกิจโดยอาศัยอำนาจหน้าที่อันเป็นการเอาเปรียบเชิงโครงสร้างเช่น การเข้าเป็นผู้ประกอบการร้านเครื่องคืมโดยเทศมนตรีและฯลฯ แม้เข้าหน้าที่ไม่กล้าชัดเจน แต่ “สิ่งศักดิ์สิทธิ์” ซึ่งเฝ้าดูรับรู้ตลอด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	เสาวณีย์ วัฒนาโยธิน
วัน เดือน ปี เกิด	30 สิงหาคม 2523
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2542
ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัด นครราชสีมา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved